

Ortak Açıklama: Taliban'ın Afganistan'ı ele geçirilmesinden bir yıl sonra- Avrupa koruma ihtiyacı olan Afganistan vatandaşlarını nasıl karşıladı?

Sivil toplum ve Afgan diaspora örgütleri olarak, Afganistan'daki kötüleşen durum ve Avrupa'daki Afgan sığınmacılara ve mültecilere yönelik muameleden derin endişe duymaktayız.

Taliban'ın yönetimi ele geçirmesinden bir yıl sonra, ülke anayasa olmadan kanunsuz bir şekilde yönetilmektedir. Genel güvenlik, ekonomi ve insan hakları durumu kötüleşmekte ve insanların acıları artmaktadır. Afganistan'ın ekonomisi çökmüş bir durumda ve ülke [23 milyon](#) insanın akut açlıkla karşı karşıya kaldığı korkunç bir insani krizle mücadele etmektedir. Çatışmanın taraflarından biri olan Taliban'ın Ağustos 2021'de iktidarı ele geçirmesinden bu yana, çatışma düzeyi önceki döneme göre azalmış olsa da ülke istikrardan çok uzaktadır. Dini ve etnik azınlıklara, özellikle de Hazara toplumuna yönelik hedefli cinayetler ve sistematik saldırılar, eski hükümet yetkililerine ve eski askerlere karşı Taliban'ın intikam cinayetleri önemli ölçüde arttı. Özellikle kadınlar ve kız çocuklarının ifade ve hareket özgürlüğü ciddi şekilde kısıtlandı. Taliban'ın aldığı önlemlerle kız çocuklarının ortaokul eğitimi almasının yasaklanması gibi diğer haklar da önemli ölçüde kısıtlanıyor. Etkili bir sivil toplum olmaması nedeniyle ve Taliban'ın zulmünden korkulduğu için, birçok insan hakkı ihlali ve olaylar bildirilmiyor.

BM Afganistan Yardım Misyonu (UNAMA) geçtiğimiz günlerde ülkenin güvenlik durumu ve yaygın insan hakları ihlalleri hakkında [endişe verici bir rapor](#) yayınladı. Ayrıca, Uluslararası Af Örgütü de, kadın aktivistlere yönelik geniş çaplı baskı ve işkence yapıldığını [bildirdi](#).

Avrupa Ağustos 2021'den bu yana nasıl tepki verdi?

1. Avrupa'da sığınma

Taliban'ın ülkeyi ele geçirmesinden bu yana bir yıl geçti. Ülkeden kaçan Afgan mültecilerin çoğunluğu komşu ülkelere sığındı. Buna rağmen, Avrupa'ya gelenlerin koruması konusunda Avrupa hükümetlerinin yaptıkları, çok yetersiz ve çok geç kaldı. Bunun yerine, tüm çabalar, Afganların Avrupa'ya gelmesini önlemek ve artan koruma ihtiyacına rağmen Afgan sığınmacılara yönelik koruma tedbirlerini azaltmak için sarf edildi. Afgan sığınmacılar, sınırlardaki şiddetten, geri itmelerden ve "güvenli üçüncü ülke" değerlendirmesinin kullanımından büyük ölçüde etkilenmektedir. [DRC'nin PRAB](#) girişimi 1.911 geri itme vakası topladı ve geri itilenlerin yarısından çoğunun Afgan sığınmacılar olduğunu belirtti. Pek çok AB üyesi ülke, Ağustos 2021'den beri Afgan sığınmacıların dosyalarını değerlendirmeyi askıya aldığı için, Avrupa'ya erişebilen ve sığınma talebinde bulunanlar için de engeller devam etmekte. [Eurostat verilerine](#) göre, Avrupa'da Afgan sığınmacılarla ilgili bekleyen davaların sayısı önemli ölçüde arttı ve Nisan ayında neredeyse 100.000 oldu. Avrupa'da Afgan sığınmacıların ilk değerlendirmede kabul oranları, Nisan ayında % 73 iken Mayıs'ta % 53'e düştü; Avrupa Birliği İltica Ajansı'nın (EUAA) [istatistikleri](#), güvenilir bir gerekçe olmadan benzer nitelikler taşıyan vakaların kabul oranları arasında bir üye devletten ötekine ciddi farklılıklar olduğunu göstermekte.

Afganistan'daki olayların ve ülkedeki kritik durumun ardından, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK), Afganistan'da kötüleşen durum nedeniyle, tüm devletleri Afganistanlı sığınmacı ve mülteciler hakkında olumsuz bir karar vermekten veya zorla sınır dışı etmekten kaçınmaya [çağırıldı](#). Buna rağmen, pek çok Avrupa ülkesi, korkunç insani krizi,

çok sayıdaki zulüm, işkence ve yaygın insan hakları ihlal raporlarını görmezden gelerek sadece genel şiddet seviyesinin önceki döneme göre azaldığı gerekçesiyle BMMYK'nın tavsiyelerine aykırı hareket etmekte ve Afgan sığınmacıların başvurularına olumsuz yanıt vermektedirler.

Bu yaygın ret kararları, temel hizmetlere erişimi de engellediği için, önceden refakatsiz olan çocuklar ve ergen gençler de dahil olmak üzere, çoğu hassas durumda olan Afgan sığınmacıların acısını tazeliyor.

AB ve üye devletlerin Ukrayna'dan yerinden edilmelere yönelik gösterdiği tepkiler, övgüye değer ve takdirle karşılandı. Ancak, AB ve üye ülkeler, Afganistan'daki duruma ve AB sığınma ve entegrasyon sistemindeki devam eden boşluklara göz yummamalıdır. Avrupa'ya ulaşan Afganlar bu kriz ve zorluk zamanında korumaya ve dayanışmaya ihtiyaç duyuyor ve mülteci korumasında çifte standartı önlemek için adımların şimdi atılması gerekiyor. **2. Avrupa'da koruma için güvenli ve düzenli yollar**

Afganistan'ın çöküşünden kısa bir süre sonra, AB ve üye ülkeler, ülkede kendileri için çalışan yerel personelini ve risk altındaki diğer Afganları tahliye etmeye devam etme sözü verdiler; ancak, o zamandan beri bu kişilerin Avrupa'ya tahliyesi için çok az çaba sarf edildi. Bazı istisnalar dışında, AB üyesi ülkelerin çoğu, yerel personelinin ve risk altındaki Afganların tahliyesine son verdi. AB üye ülkeleri, 2021-2022 döneminde, insani kabul yoluyla risk altındaki 36.000 Afganistan vatandaşını kabul etmeyi taahhüt ettikleri halde, çoğu 2021 Ağustos ayındaki olayları takip eden tahliyeler olmak üzere, Nisan 2022'ye kadar kendi yerel personelleri de dahil olmak üzere sadece [28.700 kişiyi](#) kabul ettiler; bunların büyük bölümü de Almanya tarafından kabul edildi.

Binlerce yerel personel ve risk altındaki Afgan vatandaşı, ya Afganistan'da sıkışıp kaldı ya da zorlu ve tehlikeli koşullarda Afganistan'a komşu ülkelerde yaşıyor. Tahliye ve insani kabul programlarının devam ettiği Avrupa ülkelerinde, tahliye süreci çok yavaş ve şeffaflıktan uzak. Vaat edilen ama henüz büyük ölçüde işletilmeyen planlara ve güvenli yollara Afgan vatandaşlarının erişiminin önünde pek çok bürokratik engel var. Dahası, Taliban insanların sınırdan geçmesine izin vermek konusunda her zaman işbirliği yapmıyor. Geçtiğimiz günlerde Der Spiegel, Taliban'ın Alman Hükümetinin, eski yerel personelini ve risk altındaki diğerlerini tahliye etme çabalarını engellediğini [bildirdi](#).

Tüm Avrupa ülkelerine, yerel personellerinin ve risk altındaki Afganların koordineli ve güvenli bir şekilde ülkeden tahliyeleri için operasyonlarına devam etme çağrısında bulunuyoruz. Taliban ile olan ilişkilerde kabul edilen [beş koşuldan](#) biri olan risk altındaki Afgan vatandaşlarının ülkeden ayrılabilmesi konusunda, AB'nin özellikle bir bütün olarak kararlı kalması hayati önem taşımaktadır. Ağustos 2021'den sonra gazeteciler ve sivil toplum aktivistleri gibi risk altında olan Afganların çoğu, başta İran ve Pakistan olmak üzere komşu ülkelere kaçtı; onlar unutulmamalı ve durumları Avrupa'ya insani kabul ve yeniden yerleştirme planları kapsamında değerlendirilmelidir.

Aradan bir yıl geçmesine rağmen Avrupa Afganistan'daki krize bütüncül bir şekilde yanıt veremedi. Avrupa'ya gelmek isteyen Afganlar için aile birleşimini kolaylaştırmak; geniş aile üyelerine ev sahipliği yapmak için topluluk sponsorluğu mekanizmalarını kurmak, özellikle Ağustos 2021'den beri eğitimi yarıda kalan kadınlar için eğitim ve çalışma yollarını açmak gibi güvenli ve düzenli rotalar oluşturmak için çok az şey yapıldı.

İmzacı Sivil Toplum Örgütlerinin AB ve Üye Ülkelere Tavsiyeleri:

- Avrupa ülkeleri, kendi imkânlarıyla Avrupa'ya gelenlere iltica için hızlı ve adil erişim sağlamalıdır; ülkedeki durum hakkındaki en güncel raporlar ve BMMYK'nın tavsiyeleri ışığında, Afganistan vatandaşlarının sığınma başvurularının değerlendirilmesi ve daha önce hakkında karar verilen dosyaların tekrar ele alınması sağlanmalıdır.
- Avrupa ülkeleri, mülteci koruma standartları dahil olmak üzere insan hakları yükümlülüklerine uymalı ve insan haklarının, sınırlardaki Afganlar da dahil olmak üzere, sığınma arayan herkes tarafından kullanılmasını sağlamalıdır.
- Avrupa Komisyonu, karar alma süreçlerinin AB ve uluslararası mülteci hukuku ile uyumlu olmasını sağlamak için, Afgan vatandaşlarına yönelik düşük koruma oranlarına sahip üye ülkeleri değerlendirmelidir.
- Hiçbir Afgan sığınmacı yasal bir belirsizlik içinde bırakılmamalı ve düzensiz duruma itilmemelidir. Afganistan'a kalıcı geri dönüşlerin şu anda mümkün olmadığı kabul edilmelidir. Uluslararası korumanın tanınmadığı durumlarda, üye ülkeler, Afgan sığınmacıları yasal belirsizlik ve düzensizliğe itmemek adına ülkeye geçici erişime izin vermelidir.
- Avrupa ülkeleri, Afgan sığınmacılarla ilgili davaların incelenmesi ve birikmenin önlenmesi için gerekli çabayı göstermelidir.
- Avrupa ülkeleri risk altındaki Afganlar ve geniş aile üyeleri için insani kabulleri genişletmeli ve kolaylaştırmalıdır.
- Avrupa ülkeleri İran ve Pakistan'daki konsoloslukların kapasitelerini artırarak Afgan mültecilerin aile birleşimi sürecini hızlandırmalıdır.
- Avrupa ülkeleri, Orta Asya ülkeleri de dahil olmak üzere Afganistan'a komşu devletlere sığınan Afganların yeniden yerleşimi için taahhütte bulunmalıdır. BMMYK'nın beş yıl içinde 42.000 Afgan vatandaşının Avrupa'ya yeniden yerleştirilmesi çağrılarını doğrultusunda AB, 2023'te 8.500 Afgan mülteciyi bu yoldan almayı taahhüt etmelidir.

İmzalayan Kurumlar:

Accem

Afghan Academy International

Afghan Community in Greece

Afghan LGBT organisation

Afghan M&R Community in Greece

Afghan Wulas Cultural Association

Afghanistan Center and Culture Association (AKIS)

Afghan-Norwegian Women for Change

Amnesty International

ARENE - Afghan Refugee Experts Network in Europe

Association for Legal Intervention

Asylex

asylkoordination österreich

Belgrade Centre for Human Rights

Bureau for Rights-Based Development (BRD)

Caritas Europa

CEAR

Center for Peace Studies

Center for Research and Social Development - IDEAS

Conselho Português para os Refugiados (Portuguese Refugee Council)

Dutch Council for Refugees

European Council on Refugees and Exiles

European Federation of National Organisations Working with people experiencing Homelessness – FEANTSA

Fenix Humanitarian Legal Aid

Finnish Refugee Advice Centre

Flemish Refugee Action

Forum réfugié

France terre d'asile

Generation outside Afghanistan

Greek Council for Refugees (GCR)

Greek Forum of Refugees

Human Rights Watch

ICMC Europe/Share Network

Irish Refugee Council

JRS Europe

Macedonian Young Lawyers Association (MYLA)

Migrants council of the city Potsdam

Mosaico

Mültecilerle Dayanisma Dernegi (Mülteci-Der)

Norwegian Refugee Council (NRC)

Oxus

PIC - Legal Center for the Protection of Human Rights and the Environment

Plattform Asyl – FÜR MENSCHEN RECHTE

ProAsyl

She for She

SOFRA – Queer Migrants e.V

Swedish Refugee Law Center

The Bhutan Watch

The Swedish Network of Refugee Support Groups (FARR)

Union of Afghan Associations in The Netherlands

YAAR